

i napadnim dejstvima (pri čemu diverzantska dejstva potpomažu odbrambena i napadna), po raznovrsnosti objekata diverzantskih dejstava od pojedinca — žive sile, pa do svega onog materijalnog što služi neprijatelju. Diverzantska dejstva su osobena i po sredstvima kojima se diverzija služi, načinu izvođenja diverzije, pa i snagama koje je izvode. Svakako da su diverzantska dejstva jedna od karakteristika opštenarodnog odbrambenog rata, a mogućnosti uključenja širih društvenih struktura, sa snagama od pojedinca pa do diverzantskih odreda, u ovim dejstvima su velike, praktički neograničene.

Potpukovnik
DUŠAN VIŠNJIC

O odnosu oružane borbe i borbenih dejstava

Diskusija koju vodimo pokazala je da je odnos oružane borbe i borbenih dejstava, onakav kakav se najčešće prikazuje u literaturi, veoma problematičan, ili u najmanju ruku nejasan, i da mu stoga treba pokloniti određenu pažnju. Zašto je to tako? Mislim da osnovni razlog leži u nedostatku korektnih definicija. Nisu valjano definisani ni oružana borba, ni borbena dejstva. U stvari, pojam oružane borbe uopšte nije definisan u vojnoj teoriji ni u nas ni u svetu. Rešenjem ovog problema mislim da bi se dobilo bar sledeće.

Prvo, bili bi stvoreni elementarni uslovi za uspešno rešavanje niza pitanja, ne samo zahvaćenih tematskom celinom ove rasprave već i narednih rasprava.

Drugo, smatram da bi, pre svega, teorija oružane borbe dobila značajno uporište za dalji intenzivan razvoj. Kažem namerno teorija zbog toga što i pored nedefinisanih pojmova naša praksa nije ostala na mrtvoj tački.

Da bi se moglo pristupiti razmatranju odnosa oružane borbe i borbenih dejstava, neophodno je najpre postulativno uzeti da oružana borba i borbena dejstva nisu sinonimi. Jer, ako su sinonimi, onda ne postoji odnos. Drugi korak bio bi formulisanje, da je tako nazovem, »diskusione« definicije oba pojma. Nisam siguran da takva

definicija u teoriji postoji, ali se usuđujem da je tako uslovno nazovem i pokušam formulisati.

Po mom mišljenju, oružana borba bi predstavljala osnovni sadržaj rata, antagonistički totalan i relativno trajan sukob društvenih sila zaraćenih strana, ispoljenih u mnoštvu samostalnih borbi, bojeva i operacija.

Borbena dejstva su aktivnosti ispoljavanja moći delovanja sukobljenih jedinica, koje dovode do oružane borbe. Moć delovanja ispoljava svaka od sukobljenih strana ili svaki sistem u sukobu. Evo nekoliko opservacija ovih pojmova.

Prvo, kako simbol dejstvo tumači lingvistika, odnosno kako se on tumači u sprskohrvatskom jeziku? U rečniku Matice srpske i Srpske akademije nauka i umetnosti termin dejstvo ima dva osnovna značenja — primarno i sekundarno. Za nas je interesantno ovo drugo, jer se dejstvo tumači kao oružani sukob. Međutim, sastavljač rečnika dalje navodi primer tog sukoba, iz čega se vidi da ni njemu ovaj pojam nije bio sasvim jasan: »... pošto se baterija postavi za dejstvo, tukla je neko vreme nastupajuće neprijateljske kolone«. U rečniku Srpske akademije nauka, pored navedenog, stoji da kao sinonim dejstva može biti simbol akcija. To je prilično važan moment koji treba zapaziti.

Drugo, pokušajmo u razmatranju da termin dejstvo unekoliko transformišemo. Učinimo to na sledeći način: umesto borbeno dejstvo kažimo dejstva jedinica, i to samo radi objašnjenja i bez insistiranja na promenama po svaku cenu. Čini se da tada sve postaje mnogo jasnije. Jer, ako kažemo *dejstva jedinica*, onda podrazumevamo da se radi o aktivnosti bar dela jedne od strana u sukobu. Namerno ne insistiram na promeni termina, već ovo pominjem samo kao ilustraciju, odnosno kao pokušaj objašnjenja borbenih dejstava, pošto smatram da ne treba po svaku cenu menjati postojeću terminologiju. Uostalom, to ne čine ni druge nauke. Poznato je, na primer, da je pojam *atom*, od njegovog nastanka do danas, više puta transformisan i da ni u kom slučaju ne može više da znači nedeljiv, što u bukvalnom prevodu i znači, mada je, znatno proširen novim saznanjima, jasno da je deljiv. Uprkos tome, taj naziv je i dalje zadržan u naučnoj terminologiji.

Treće, pogledajmo ko izvodi borbena dejstva i koja su to dejstva. Borbena dejstva odnose se na sukobljene strane, odnosno snage i jedinice u oružanoj borbi. Ta dejstva su pokreti, manevri, napadi, prepadi, ispadi, gonjenja itd. Ona mogu nastati češće uslovno, ali i bezuslovno.

Četvrto, borbena dejstva su zakonito polarizovana. Ta polarizacija je uslov nastanka oružane borbe, odnosno jedne od njenih formi ili kategorija. Smaram da ne bismo mogli olako preći preko predloga druga Despenjića — da treba govoriti o kategorijama oružane borbe. Ali, isto tako, to ne znači da treba negirati termin oblik, jer se radi o obliku ispoljavanja. Primeri te polarizacije su sledeći: nema napada bez odbrane, gonjenja bez odstupanja, okruženja bez proboja iz okruženja, manevra bez protivmanevra, zasede bez protivzasede itd.

Peto, borbena dejstva izvode socio-tehnički sistemi i podsistemi oružanih snaga i drugi subjekti oružane borbe. Zbog toga borbena dejstva uvek imaju određeni cilj, ona su planska, i to je njihovo bitno svojstvo. Bobrena dejstva su relativno planske aktivnosti, jer priroda oružane borbe ne dopušta ni približnu stihijnost. Ona se izvodi radi ostvarivanja vojnih ciljeva rata svake zaraćene strane.

Šesto, oružana borba se ne priprema, već se pripremaju snage društva za oružanu borbu.

Sedmo, odnos oružane borbe i borbenih dejstava nije odnos celine i dela, već složeni odnos pojave i akcije (aktivnosti) koji ih čini procesom. Ako posmatramo strane u sukobu, onda bi svaka od njih bila stvar, a obe dovedene u određeni odnos, izazivaju pojavu koju nazivamo oružanom borbom. Ali, oružana borba nije statična pojava već veoma dinamičan proces, koji se odvija putem borbenih dejstava kao borbena akcija (aktivnost) oružanih snaga sukobljenih strana.

Pukovnik

BOŠKO TODOROVIĆ

O diverzantskim dejstvima u strategiji oružane borbe

Moja diskusija će se odnositi na mjesto diverzantskih dejstava u strukturi — sadržaju borbenih dejstava, a shodno tome, i na njihov tretman u strategiji oružane borbe.